EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 49373/17
Onurhan SOLMAZ / Türkiye

Başkan,
Julia Laffranque,
Hâkimler,
Ivana Jelić,
Arnfinn Bårdsen,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 24 Eylül 2019 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 28 Haziran 2017 tarihinde sunulan yukarıda belirtilen başvuruyu, davalı Hükümet tarafından sunulan görüşleri, başvuranın cevap olarak sunduğu görüşleri ve yazılı yargılama usulüne müdahil olmasına izin verilen, Transgender Europe (TGEU), European Region of International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA-Europe) ve Kaos Gay Lesbian Cultural Research and Solidarity Association (Kaos GL) isimli kuruluşların görüşlerini (Sözleşme'nin 36. maddesinin 2. fıkrası) dikkate alarak gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© **T.C. Adalet Bakanlığı, 2020.** Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAY VE OLGULAR

1. Onurhan Solmaz, başvurunun yapıldığı tarihte, hukuken erkek cinsiyetine sahip olduğu kabul edilen transseksüel bir kişidir. Dolayısıyla Mahkeme, kararda başvuranı bayan olarak belirtecek ve iddia edilen cinsiyete uygun olarak, ilgili hakkında Fransızca metinde "la requérante" (bayan başvuran) ifadesini kullanacaktır. Başvuran, 1983 doğumlu bir Türk vatandaşıdır ve İzmir'de ikamet etmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde İzmir Barosuna bağlı Avukat K. Dikmen tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Davanın kendine özgü koşulları, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

4. Başvuranın avukatı, 21 Kasım 2012 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı'na başvurarak, müvekkilinin transseksüel olması nedeniyle bir konser gecesinden çıkarıldığı özel bir kulübün personeli hakkında ayrımcılık sebebiyle şikâyette bulunmuştur. Başvuranın avukatı, söz konusu gece eğlencesinden bir önceki gün, başvuranın konser için yer ayırtmak amacıyla bu kulübe geldiğini ve personelin başvurana kulübü ve oturabileceği locayı gezdirdiğini belirtmiştir. Başvuranın avukatı, konser gecesi boyunca, personelin, müvekkilinin kuruluşun "konseptine" uygun olmaması nedeniyle müvekkilinden çıkmasını istediğini ileri sürmüştür. Son olarak, başvuranın avukatı, müvekkiline, konserde bulunmak için ödediği meblağın yalnızca yarısının geri ödendiğini iddia etmiştir.

5. Böylelikle, polis soruşturması başlatılmıştır. Polis memurları, söz konusu gece eğlencesinde bulunan başvuranın bir arkadaşını ve kulübün sahibini dinlemişlerdir. Başvuranın arkadaşı, başvuranın ifadelerini doğrulamış ve kendilerinin kulübün "konseptine" uygun olmamaları

nedeniyle kulüpten çıkarıldıklarını belirtmiştir. Kulübün sahibi, özellikle bu türden bir uygulamanın geçerli olması halinde, başvuranın konserden bir önceki gün yerini ayırtamayacağını ileri sürerek, ayrımcı bir uygulamanın yapıldığını reddetmiştir. Kulübün sahibi, başvuranın ve arkadaşlarının söz konusu gece çok fazla alkol içtiklerini ve programı olan sanatçı sahneye çıktığı sırada gürültü yaptıklarını ve bu durumun diğer müşterileri rahatsız ettiğini, bundan dolayı da ilgililerden çıkmalarının istendiğini belirtmiştir. Öte yandan, başvuran ve arkadaşlarının viski sipariş ettikleri ve gece eğlencesi programının yarısına katıldıkları dikkate alınarak, kısmi bir geri ödeme yapılmıştır.

6. Cumhuriyet Savcısı, 15 Ocak 2013 tarihinde, başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran, şikâyetin sunulması sırasında avukatı tarafından dile getirilen olaylara ilişkin anlatımı yinelemiş ve öte yandan, diğer müşterileri rahatsız ettiğini kabul etmemiştir. Başvuran, cinsel kimliği nedeniyle, eğlenmesinin ve bununla birlikte, ödeme yaptığı bir hizmetten yararlanmasının engellendiğini ileri sürmüştür.

7. Cumhuriyet Savcısı, 18 Ocak 2013 tarihinde, ihtilaf konusu olayların incelenmek üzere bir mahkemenin takdirine sunulması gerektiği kanısına vararak, Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesine dayanarak, kulübün sahibi hakkında soruşturma başlatmıştır.

8. İzmir Asliye Ceza Mahkemesinde ceza yargılaması yürütülmüştür ve söz konusu mahkeme tarafından birçok tanık dinlenmiştir. Bu tanıklar arasında, söz konusu gece eğlencesine katılan başvuranın arkadaşları, diğer müşterileri rahatsız edebilecek bir davranışta bulunduklarını kabul etmemişler ve kulübün kriterlerine uygun olmamaları nedeniyle çıkmalarının istendiğini doğrulamışlardır. Kulübün personel üyeleri de dinlenmiştir. Söz konusu üyeler, aksi bir durumda, başvuranın konserden bir önceki gün yerini ayırtamayacağını ileri sürerek, ayrımcı bir uygulamanın yapıldığını reddetmişlerdir. Sanık, atfedilen olayları reddetmiş ve başvuranın alkollü olması ve diğer müşteriler için rahatsız edici bir

davranışta bulunması nedeniyle kulüpten çıkmasının istendiğini tekrarlamıştır.

9. İzmir Asliye Ceza Mahkemesi, 5 Aralık 2013 tarihinde, alınan tanık ifadelerinin tamamı ışığında bir karara vararak, sanığın beraatine karar vermiştir. İzmir Asliye Ceza Mahkemesi, şikâyetçinin duruşmada hazır bulunmamasından dolayı şikâyetçiyi dinlemekten vazgeçtiğini belirtmiştir. İzmir Asliye Ceza Mahkemesi ayrıca, başvuranın konserden bir önceki gün kulüpte bulunduğunu ve kulübün personelinin, buna ilişkin ayrımcı bir uygulamanın geçerli olması halinde yer ayırtılmasını reddedebileceğini tespit etmiştir. Söz konusu mahkeme, başvuranın konser için yer ayırtacak bir durumda bulunması sebebiyle, ayrımcı bir muameleye maruz kalmadığı yönündeki kanaatini dile getirmiştir. Mahkemeye göre, her ne kadar, farklı tanık ifadeleri, başvuranın sarhoş olması ya da görünüşü nedeniyle kulüpten çıkmak zorunda kaldığının belirtilmesine imkân vermese de, atfedilen suçun oluştuğunu destekleyecek yeterli objektif unsurlar da bulunmamaktaydı. Bu karar, Yargıtay tarafından onanmıştır.

10. Başvuran, 1 Haziran 2016 tarihinde, özellikle Sözleşme'nin 8, 13. ve 14. maddelerine dayanarak, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuran, cinsel kimliği nedeniyle özel hayatına saygı hakkına yönelik bir ayrımcılık yapıldığını ileri sürmekte ve etkin bir hukuk yolundan yararlanamadığını belirtmektedir.

11. Anayasa Mahkemesi, 3 Nisan 2017 tarihinde, söz konusu başvuruyu reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, birinci derece ceza mahkemesinin iddia ve savunma makamının tanıklarını dinlediğini ve suçluluğa ilişkin yeterli delilin bulunmaması nedeniyle sanığın beraatine karar verdiğini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvuranın, kendi ifadelerini ya da özel hayatına yönelik hangi ölçüde bir müdahalenin yapıldığını destekleyecek herhangi bir unsur sunmadığını saptamıştır. Anayasa Mahkemesi aynı zamanda, başvuranın mahkemeler tarafından kabul edilen gerekçenin

yetersizliğine ilişkin iddialarını açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddetmiştir.

B. İlgili İç Hukuk Kuralları

12. Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi; dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi görüşler, felsefi inançlar, din veya bir mezhebe mensup olmaya dayalı nefret nedeniyle, - kamu hizmeti görevi, halka mal satışı, halka erişilebilir bir hizmetin sunulması veya bir kişinin istihdam edilmesi kapsamında ya da bir kişinin yasal ekonomik bir etkinlikte bulunması engellenerek - bir ayrımcılık uygulanmasını, cezayı gerektiren bir suç olarak tanımlamaktadır.

Bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmektedir.

ŞİKÂYETLER

13. Başvuran, Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte 6. maddesini ileri sürerek, ulusal mahkemelerin kararlarının gerekçesinin yetersizliğinden/bulunmamasından şikâyet etmektedir. Başvuran ayrıca, bu mahkemeleri, dosyadaki unsurlara uygun olmayan kararları vermekle suçlamaktadır.

14. Başvuran, Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ya da ayrı olarak değerlendirilen Sözleşme'nin 8. maddesine dayanarak, özel hayatına yönelik ayrımcı bir müdahaleye maruz kaldığını iddia etmekte ve ulusal makamları bu müdahaleyi cezasız bırakmakla suçlamaktadır.

15. Son olarak, başvuran, Sözleşme'nin 10. maddesine dayanarak, giysisinin - cinsel kimliğinin ayrılmaz bir parçası - ayrımcı bir muameleye maruz kalmasına neden olduğunu iddia etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Sözleşme'nin 8. Maddesi (Sözleşme'nin 14. Maddesiyle Birlikte ya da Ayrı Olarak) ve Sözleşme'nin 10. Maddesi Bağlamındaki Şikâyetler Hakkında

16. Başvuran Sözleşme'nin 8. maddesinin (Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ya da ayrı olarak değerlendirilen) ve 10. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Olay ve olguların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme, bu şikâyetlerin, ileri sürülme şekli dikkate alındığında, Sözleşme'nin 8. maddesiyle birlikte 14. maddesi açısından incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Söz konusu madde şu şekildedir:

Madde 14

" Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet (...) veya herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır. "

Madde 8

" 1. Herkes (...) özel hayatına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. "

1. Tarafların İddiaları

17. Başvuran, cinsel kimliği nedeniyle bir ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmektedir. Başvuran, diğer iddialarının yanı sıra, Hükümetin, somut olayda kişiler arasında bir anlaşmazlığın söz konusu olduğunu ileri sürerek, pozitif yükümlülükler bağlamında sorumluluklarından kurtulamayacağını iddia etmektedir. Nitekim Devletin soruşturmaların yürütülmesini sağlama yükümlülüğü devam edecektir. Başvuranın ifadesine göre, ayrımcılık nedeniyle az sayıda soruşturmanın yürütülmesi, Türkiye'de yapısal bir sorunun varlığını göstermektedir. Başvuran, Mahkemeden, Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi uyarınca cinsel yönelim ve cinsel kimliğe dayalı

ayrımcılıkların cezalandırılmamasıyla aynı şekilde bu yapısal sorunu tespit etmesini talep etmektedir.

18. Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır. Hükümet, başvuranın ifadelerini desteklemediğini ve özel hayatına saygı hakkının ne şekilde ihlal edildiğini açıklamadığını ileri sürmektedir. Öte yandan, somut olayda, ulusal makamlara herhangi bir müdahale atfedilemeyecektir ve ulusal makamlar ihtilaf konusu olayı aydınlatmak ve olası sorumluları tespit etmek amacıyla etkin bir soruşturma yürüterek, pozitif yükümlülüklerini yerine getirmişlerdir. Başvuran tarafından talep edilen bütün delil unsurları da toplanmış ve ceza soruşturmaları başlatılmıştır. Dahası, ceza mahkemesi, hem iddia hem de savunma makamı tanıklarının ifadelerini göz önünde bulundurarak karar vermiştir.

19. Hükümet aynı zamanda, Anayasa'nın 10. maddesinin kanun önünde eşitliği güvence altına aldığını ve her türlü ayrımcılığı yasakladığını vurgulamaktadır. Hükümet öte yandan, Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesinin cinsel yönelim veya cinsel kimliğe dayalı ayrımcılıkları kapsadığını belirtmekte ve İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulmasına atıfta bulunmaktadır.

2. Müdahil Tarafların Görüşleri

20. TGEU, ILGA-Europe ve Kaos-GL, Avrupa'da cinsel kimliğe dayalı ayrımcılık konusunda istatistiksel verilere ve cinsel kimliğe dayalı ayrımcılığa karşı bir koruma sağlayan, insan haklarına ilişkin çeşitli uluslararası ve bölgesel belgelere ve karşılaştırmalı hukuk bilgilerine atıfta bulunmaktadırlar. Türkiye'deki duruma ilişkin olarak, söz konusu kuruluşlar, ayrımcılığı yasaklayan yasal hükümlerin pratik bir uygulamadan yoksun olabileceğini ve amaçlarını göstermek için istatistiksel veriler sunduklarını ileri sürmektedirler. Ayrıca, cinsel yönelim ya da cinsel kimlik, etkin bir korumaya tabi olmamıştır. Nitekim Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi, bunlardan herhangi birini içermemekteydi. Söz konusu kuruluşlar,

bu hususta Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) tarafından dile getirilen endişe ve tavsiyelere atıfta bulunmaktadırlar[1]. Söz konusu kuruluşlar ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesinde belirtilen, "cinsiyet" kavramının, uygulamanın ve kanuna ilişkin açıklayıcı notun gösterebileceği üzere, cinsel yönelime ya da cinsel kimliğe dayalı bir ayrımcılık oluşturmak için yeterli olamayacağını ileri sürmektedirler.

3. Mahkemenin Değerlendirmesi

21. Mahkeme her şeyden önce, Sözleşme'nin 14. maddesinin yalnızca Sözleşme ve Protokolleri'nin diğer maddi hükümlerini tamamladığını hatırlatmaktadır. Sözleşme'nin 14. maddesinin bağımsız bir varlığı bulunmamaktadır, zira söz konusu madde, yalnızca Sözleşme ve Protokolleri'nin güvence altına aldığı "hak ve özgürlüklerin kullanılması" hususunda geçerlidir (diğer birçok karar arasında, bk., *Sahin/Almanya* [BD], No. 30943/96, § 85, AİHM 2003-VIII). Sözleşme'nin 14. maddesinin uygulanması, mutlaka Sözleşme tarafından güvence altına alınan maddi haklardan birinin ihlal edilmesini gerektirmemektedir. Davaya ilişkin koşulların, Sözleşme veya Protokolleri'nin hükümlerinden en azından birinin kapsamına girmesi gerekli ve yeterlidir (*Vallianatos ve diğerleri/Yunanistan* [BD], No. 29381/09 ve 32684/09, § 72 AİHM 2013 (alıntılar)).

22. Böylelikle, öncelikle davaya ilişkin koşulların, yani başvuranın bir gece eğlencesi sırasında özel bir kulüpten çıkarılması hususunun Sözleşme'nin 8. maddesinde belirtilen "özel hayata" "saygı" kavramının kapsamına girip girmediğini araştırmak gerekmektedir.

23. Bu bağlamda, Mahkeme daha önce, "özel hayat" kavramının, ayrıntılı bir tanıma elverişli olmayan, geniş bir kavram olduğunu birçok defa vurguladığını hatırlatmaktadır. Bu kavram, kişinin fiziksel ve ruhsal

1. ECRI Report on Turkey (fifth monitoring cycle), 29 June 2016, § 11.

bütünlüğünü kapsamaktadır (*X ve Y/Hollanda*, 26 Mart 1985, § 22, A serisi No. 91), ancak zaman zaman kişinin fiziksel ve sosyal kimliğinin yönlerini de içermektedir (*Mikulić/Hırvatistan*, No. 53176/99, § 53, AİHM 2002-I). Örnek olarak, cinsel kimlik, isim, cinsel yönelim ve cinsel hayat gibi unsurlar, Sözleşme'nin 8. maddesiyle korunan kişisel alan kapsamına girmektedir (*Y.Y./Türkiye,* No. 14793/08, § 56, AİHM 2015 (alıntılar) ve burada belirtilen içtihadi atıflar).

24. Bu hüküm aynı zamanda, kişisel gelişim hakkını, diğer kişilerle ve dış dünyayla iletişim kurma ve bu iletişimi sürdürme hakkını korumaktadır (*Schlumpf/İsviçre*, No. 29002/06, § 77, 8 Ocak 2009). Bu bağlamda, Mahkeme, kişisel özerklik kavramının, Sözleşme'nin 8. maddesinin güvencelerine ilişkin yorumlamanın temelinde bulunan önemli bir ilkeyi yansıttığı kanısına varmaktadır (*Pretty/Birleşik Krallık*, No. 2346/02, § 61, AİHM 2002-III).

25. Mahkeme ayrıca, kendi içtihadında birçok defa, insan onurunun ve özgürlüğünün Sözleşme'nin özü olması nedeniyle, transseksüellerin kişisel gelişim hakkının ve fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkının güvence altına alındığını belirttiğini hatırlatmaktadır (*I./Birleşik Krallık* [BD], No. 25680/94, § 70, 11 Temmuz 2002).

26. Davaya ilişkin koşullarda, Mahkeme, ihtilaf konusu kulüpten çıkarılma hususunun, başvuranın kişisel özerkliğini ve dolayısıyla özel hayatının kalitesini etkileyebilecek nitelikte, aşağılanma duygusu ve sıkıntı yaşamasına neden olabileceğini kabul edebilmektedir. Yine, Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesinin sağladığı korumayı haklı göstermek için yeterli bir bağın bulunduğunu göz ardı etmemektedir ve dolayısıyla, bu maddenin davaya ilişkin koşullarda uygulanabileceği sonucuna varmaktadır. Bu nedenle, Sözleşme'nin 14. maddesi de uygulanabilmektedir.

27. Mahkeme öte yandan, Sözleşme'nin 8. maddesinin esasen, kamu güçlerinin keyfi müdahalelerine karşı kişiyi korumayı amaçlamasına rağmen, Devleti, bu türden müdahalelerde bulunmaktan kaçınmaya

zorlamakla yetinmediğini yeniden belirtmektedir: Bu negatif yükümlülüğe, özel hayata ya da aile hayatına etkin olarak saygı gösterilmesine ilişkin pozitif yükümlülükler eklenebilmektedir (yukarıda anılan *X ve Y* kararı, § 23, ve yukarıda anılan *Mikulić* kararı, § 57).

28. Mahkeme, bununla birlikte, bireysel başvurudan kaynaklanan davalar kapsamında, itiraz edilen bir mevzuat veya uygulamayı soyut olarak denetlemekle görevli olmadığını, ancak mümkün olduğunca, genel bağlamı unutmadan, kendisine sunulan somut durum çerçevesinde ileri sürülen sorunları incelemekle yetinmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (diğer kararlar arasında, b.k., *N.C./İtalya* [BD], No. 24952/94, § 56, AİHM 2002-X, ve *Taxquet/Belçika* [BD], No. 926/05, § 83, AİHM 2010).

29. Somut olayda, dolayısıyla, ilgili ulusal mevzuatın Sözleşme'yle uyumluluğu hakkında soyut olarak (*in abstracto*) karar verme görevi Mahkemeye ait değildir, ancak yalnızca ulusal mahkemelerin, ayrımcılık nedeniyle başvuranın şikâyetini reddetmelerini sağlayan karar verme sürecinin adil olup olmadığını ve ilgiliye haklarını tamamen ileri sürmesine imkân verip vermediğini somut olarak (*in concreto*) değerlendirme görevi Mahkemeye aittir.

30. Bu bağlamda, Mahkeme, başvuran tarafından sunulan şikâyetin ardından polis soruşturmasının yapıldığını ve bu soruşturma sırasında polislerin tanıkların ifadelerini aldıklarını gözlemlemektedir (yukarıda 5. paragraf). Cumhuriyet Savcısı, başvuranın ifadesini dinlemesinin ardından (yukarıda 6. paragraf), öte yandan, bir ayrımcılığın söz konusu olup olmadığını belirlemek için ihtilaf konusu olayların ceza mahkemelerinin değerlendirmesine sunulmasının uygun olduğu kanısına vararak, Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi uyarınca ceza soruşturmalarını başlatmaya karar vermiştir (yukarıda 7. paragraf). Asliye Ceza Mahkemesi, tanıkları dinlemiştir (yukarıda 8. paragraf). Yalnızca başvuranın avukatının tamamen katıldığı çekişmeli yargılamanın sonunda, söz konusu mahkeme, sanığın mahkûmiyetinin dayandırılması gereken yeterli unsurlara sahip olmadığı

kanısına varmıştır. Mahkeme ayrıca, başvuranın bu karara karşı itirazda bulunabileceğini ve dahası, Anayasa Mahkemesine iddialarını sunacak bir durumda bulunduğunu ve Anayasa Mahkemesinin dikkatine sunulan koşullara ilişkin ayrıntılı bir inceleme yaptığını tespit etmektedir.

31. Mahkeme, yukarıda belirtilenleri dikkate alarak, mevcut davaya ilişkin özel koşullarda, ulusal makamların, Sözleşme'nin 8. maddesiyle birlikte 14. maddesi uyarınca yükümlülüklerini yerine getirmemekle suçlanamayacakları kanaatine varmaktadır.

B. (Sözleşme'nin 14. Maddesiyle Birlikte) Sözleşme'nin 6. Maddesine İlişkin Şikâyet Hakkında

32. Mahkeme, yerel bir mahkemeyi, başka bir karardan ziyade, bu türden bir kararı vermeye götüren olgusal unsurları denetleme görevinin kendisine ait olmadığını hatırlatmaktadır (*Kemmache/Fransa (No. 3)*, 24 Kasım 1994, § 44, A serisi No. 296-C). Aynı şekilde, yerel bir mahkeme tarafından yapıldığı iddia edilen fiili veya hukuki hatalar Sözleşme tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlükleri ihlal etmediği sürece, bu hataları inceleme görevi Mahkemeye ait değildir (*García Ruiz/İspanya* [BD], No. 30544/96, § 28, AİHM 1999-I). Somut olayda, Mahkeme, başvuranın yerel yargılama sırasında avukat yardımı aldığını ve yetkili mahkemeler önünde iddialarını ileri sürebilecek bir durumda bulunduğunu ve mahkemelerin kararlarını dayandırdıkları gerekçelerin herhangi bir keyfilik belirtisi içermediğini tespit etmektedir.

33. Mahkeme öte yandan, Sözleşme'nin 6. maddesinden, yerel bir mahkeme tarafından sunulan gerekçelerde özellikle, taraflardan birinin kendi iddiası için temel olarak değerlendirebileceği bütün hususların ele alınması gerektiğinin anlaşılmadığını hatırlatmaktadır. Herhangi bir tarafın, görüşlerinden birinin reddedilmesini sağlayan nedenlerin Mahkeme tarafından açıklanmasını talep etme yönünde mutlak hakkı

bulunmamaktadır (*Aksoy/Türkiye* (k.k.), No. 28635/95, 30171/96 ve 34535/97, 7 Aralık 1999). Bununla birlikte, somut olayda, Mahkeme, yerel mahkemelerin kararlarını gerekçelendirdiklerini saptamaktadır.

34. Sonuç olarak, başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve söz konusu kısmın, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

C. Başvurunun Geri Kalan Kısmı Hakkında

35. Başvuran, 10 Mayıs 2018 tarihinde sunduğu görüşlerinde, Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir. Oysa yukarıda varılan sonuçlar dikkate alındığında (31. ve 34. paragraflar), başvuran Sözleşme'nin 13. maddesi anlamında savunulabilir bir şikâyet ileri süremeyecektir, ancak her halükârda, bu şikâyet, Sözleşme anlamında süresinden sonra sunulmuştur ve dolayısıyla, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna

karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, 17 Ekim 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı — Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque — Başkan